

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3131/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését a Fővárosi törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.16/2017/13. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.16/2017/13. számú, 2018. április 18-án kelt ítéletében az indítványozó büntetőjogi felelősségét 3 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – hivatali visszaélés bűntettében állapította meg, ezért halmazati büntetésül 450 napi tétel – napi tételenként 1000 forint – pénzbüntetésre ítélte, egyúttal a hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntette és a befolyással üzérkedés büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette.
- [4] A törvényszék az indítványozó bűnösségét a 4., 5., 6. és 12. vádpontokban állapította meg, amelyhez részben – a 4., az 5. és a 6. tényállási pontok tekintetében – a bizonyítás keretében felhasználta az indítványozó ellen folytatott titkos információgyűjtés eredményeit is. Ezzel szemben a vád 2., 3., 7. és 12. tényállási pontjai vonatkozásában a törvényszék azt állapította meg, hogy sérült a titkos információgyűjtés eredményének a felhasználására előírt haladéktalanság törvényi követelménye, ezért annak eredményeit kizárta a bizonyítékok köréből. A törvényszék megállapítása szerint az eljárást az elbíráláskor hatályos eljárási jogszabály, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján kellett lefolytatni. A Be. 870. § (1) bekezdése értelmében ugyanakkor e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza. Így az indítványozó elleni büntetőeljárásban a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) alapján folytatott titkos információgyűjtés eredményei felhasználhatók voltak. Az eredmények felhasználásának a Be. 206/A. §-a azonban időbeli határt szabott. 2011. március 11-ét megelőzően előírta, hogy titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítékként akkor használható fel, ha a titkos információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tett. 2011. március 11-i hatállyal a jogalkotó a szabályozást akként módosította, hogy a titkos információgyűjtés engedélyezését kérő szerv számára a nyomozás nyomban történő elrendelését vagy a feljelentési kötelezettség nyombani teljesítését írta elő.
- [5] A törvényszék az ítéletében a büntetőeljárási törvények irányadó rendelkezéseit értelmezve két hónapban állapította meg azt az időtartamot, amelyen belül az eredmények felhasználására irányadó időbeli követelmény az adott eljárásban nem szenvedett sérelmet. Így az indítványozó esetében a 2009. november 13-át megelőző két hónapban teljesített titkos információgyűjtés anyaga volt felhasználható, és csak a 2013. szeptember 13-át megelőzően beszerzett ilyen bizonyítékok felhasználása minősült törvénytörésként.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú, 2018. november 28-án kelt ítéletében helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Az ítéltábla egyetértett a törvényszék tanácsának azon értékelésével, amely alapján az indítványozó ellen folyó titkos információgyűjtés eredményeként keletkezett telefonlehallgatások hanganyaga a nyomozás elrendelését megelőző két hónapos időtartam viszonylatában volt felhasználható. Az ítéltábla értékelése szerint ilyen módon az adott eljárásban teljesült a haladéktalanság törvényi követelménye.
- [7] Az indítványozó érvelése szerint a bíróságok határozata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét idézték elő. Kifogásai szerint a 4., 5. és 6. tényállási pontok ese-

tében a bíróságok a régi Be. 206/A. §-ában foglalt időbeli követelményt törvénytörő módon, a jogalkotó szándékát meghaladóan, kiterjesztően értelmezték. Ennek eredményeként pedig nem rekesztették ki azon bizonyítékokat, amelyeket a törvény helyes értelmezése esetén ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből. A 12. tényállási pont vonatkozásában pedig ugyan a bíróság kirekesztette a törvény alapján a titkos információgyűjtés eredményeként nyert bizonyítékokat, azonban az indítványozó felelősségre vonása a II. rendű vádlott ténybeli beismerő vallomásán alapult, amely beismerő vallomás pedig a gyanúsításra adott reakció volt, és a gyanúsítás a telefonlehallgatásokból szerzett adatok tényként történő közlését jelentette. Így ezen vádpont kapcsán is a titkos információgyűjtés eredményei vezettek közvetett módon az indítványozó felelősségre vonásához.

- [8] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét tehát az indítvány értelmében az idézte elő, hogy a bíróságok a Be. 206/A. §-ában foglalt haladéktalanság – a jogszabály későbbi szövegállapotában: nyombaniság – követelményét kiterjesztően, a jogalkotó szándékától eltérően, azt meghaladóan értelmezték, amely jogértelmezés az indítványozó esetében marasztaló ítélet meghozatalához vezetett. Az indítványozó szerint a két hónap időtartam nem feleltethető meg a haladéktalanság kategóriájának. Megközelítésének alátámasztására az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 74/2009. BK véleményére, valamint az abban kifejtett azon bírósági álláspontja, amely szerint „[i]ndokolt [...] a haladéktalanságnak olyan értelmet tulajdonítani, hogy a Be. 206/A. § (1) és (4) bekezdéseinek az alkalmazási körében ez a követelmény még nem sérül akkor, ha a feljelentési kötelezettségének az információgyűjtést végző szerv az adatok megszerzését követő 8 napon belül nem tesz eleget.”
- [9] Hivatkozott továbbá az indítványozó a hatályos büntetőeljárás szabályozásra is, mivel az a korábbi szabályozáshoz képest jóval szigorúbban és egyértelműen határozza meg a titkos információgyűjtés eredményeinek felhasználására nyitva álló határidőt. A Be. 258. § értelmében ugyanis „[a] bírói vagy külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eredménye bizonyítékként a büntetőeljárásban akkor használható fel, ha a büntetőeljárás megindítására jogosult szerv a hozzá való érkezéstől számított három munkanapon belül dönt a titkos információgyűjtés alapján a büntetőeljárás megindításáról vagy annak a már folyamatban lévő büntetőeljárásban való felhasználásáról.”
- [10] Mindezek alapján az indítványozó azon következtetésre jutott, hogy a bíróságok az ügyében tévesen értelmezték a Be. 206/A. § (3) bekezdésében foglalt időbeli követelményt, aminek eredményeként pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogának a megsértését idézték elő.
- [11] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán kiegészítette. Abban az eredeti beadványában írtakhoz képest előadta, hogy a büntetőjogi felelőssége megállapítása alapjául szolgáló valamennyi bizonyíték a bíróságok alaptörvény-ellenes jogértelmezésén alapult. A nyombaniság és a haladéktalanság helyes, a jogalkotó szándékának megfelelő értelmezése esetén a bíróságok ezen bizonyítékokat nem használhatták volna fel az eljárásban, így pedig nem kerülhetett volna sor a marasztalására.
- [12] Az indítvány-kiegészítésben idézte az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseit, valamint 28. cikkét is. Az alaptörvény-ellenesség indokolásaként pedig kifejtette, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogkorlátozási tesztre figyelemmel az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez való joga csak valamely más alapjog érvényesülése érdekében korlátozható, amely megítélése szerint a jelen esetben azon közérdek, hogy a bűnelkövetők felelősségre vonására hatékonyan sor kerüljön. A titkos információgyűjtés az indítványozó okfejtése szerint a magánélethez való jogot jelentősen korlátozza, hiszen a nyomozó hatóságok annak időtartama alatt korlátlanul hozzáférnek az érintett beszélgetéseihez, figyelemmel kísérhetik a mindennapi életét. Épp ezért a bírói gyakorlat szerinti nyolc napos időtartamot tekinti a szükségesség-arányosság követelményrendszerének megfeleltethetőnek, azon időszakon túl ugyanakkor a titkos információgyűjtés fenntartása sérti ezen követelményeket. Megjegyezte az indítványozó azt is, hogy a nyomozó hatóság már akkor önkényesen túllépte a hatáskörét, amikor az engedélyezést követően két hónappal még mindig folytatta vele szemben a titkos információgyűjtést, indokolatlanul korlátozva ezzel az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogát, és megsértve a tisztességes eljárás követelményét. Utalt továbbá arra is, hogy a titkos információgyűjtés időszakában a védelemhez való jogát sem gyakorolhatta, vagyis a korlátozás az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti jog gyakorlására is kihatott. A védelemhez való jog gyakorolhatóságának a korlátozása pedig megítélése szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő. Ezt az alapjogi jogsérelmet

„erősítették meg” a bíróságok, amikor a nyomozó hatóság önkényes intézkedését a Be. 206/A. § (1) bekezdés bírósági gyakorlattal ellentétes értelmezésével utólagosan jóváhagyták. A bíróságok ezen jogértelmezése az indítványozó álláspontja szerint nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének sem.

- [13] Mindennek eredményeként a nyomozó hatóságnak a büntetőeljárás nyomozási szakaszában tanúsított magatartása az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközött. A bíróságok jogértelmezésének az eredményeként pedig az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének aránytalan korlátozása, valamint a XXVIII. (1) bekezdése szerinti követelmények megsértése következett be. Ezért az indítványozó kérte a támadott bírósági határozatok megsemmisítését.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [15] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábla Katonai Tanácsának a jogerős döntését – az arról készített feljegyzés tanúsága szerint – a BRFK VII. kerületi Rendőrkapitányságon 2019. január 3-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. március 1-én határidőben nyújtotta be személyesen az elsőfokú bíróságon.
- [17] Eleget tesz az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés, VI. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés, 28. cikk] és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [18] Mindennek ellenére nem volt helye az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és 28. cikke vonatkozásában sem.
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a 28. cikke sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A 28. cikk pedig a bíróságok és közvetetten más közhatalmi szervek jogértelmezésére irányadó szabály, amely a jogszabályok értelmezésével kapcsolatosan ad eligazítást. Alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ezek a rendelkezések nem deklarálnak, erre tekintettel nem volt helye az utaló indítványi elemek érdemi vizsgálatának.
- [20] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése pedig a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Így a panasznak ez az eleme sem volt érdemben elbírálható.
- [21] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [22] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a büntetőeljárást lezáró jogerős határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.
- [23] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [24] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fejtett ki olyan érveket, amelyek alapján az Abtv. 29. §-a szerinti két feltétel bármelyikének a fennállása megállapítható lett volna.
- [25] Hasonlóan nem tartalmaz érdemi és az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel fennállását megalapozó okfejtést az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésére és VI. cikk (1) bekezdésére való hivatkozása sem. Az indítvány ugyan megjelöli ezen sérelmeket, de a hozzájuk fűzött érvek nem támasztják alá sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vizsgálatát.
- [26] Az indítványozó kifogásai tartalmilag mind az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései, mind pedig a VI. cikk (1) bekezdése kapcsán annak megállapítására irányulnak, hogy a bíróság jogértelmezése a Be. 206/A. § (1) bekezdésében foglalt haladéktalanság fogalmát érintően nem volt helyes, a jogalkotó szándékának megfelelő.
- [27] Az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezésével összefüggésben következetesen hangsúlyozza, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [28] Az adott ügyben az indítványozó nem adott elő olyan alkotmányjogi indokolást, amely kellően alátámasztotta volna, hogy a támadott ítéleteket meghozó bíróságok jogértelmezését nem szakjogi kérdésben kérte felülbírálni. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek teljesülésének a hiányát állapította meg.
- [29] 5. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/610/2019.

